

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалавр)
Кафедра	Реставрації та експертизи творів мистецтва	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	1,2

ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ ТВОРІВ ЖИВОПИСУ

Семестр 2 (весна 2022)

Е-mail	Шуліка Вячеслав Вікторович, доцент, PhD (канд. мист-ва) shulikavv@ukr.net
Заняття	1Гр. Середа 9.00–12.20, ауд. 404 (3 корпус) 2Гр. П'ятниця 9.00–12.20, ауд. 404 (3 корпус)
Консультації	Середа 13.00 – 15.00
Адреса	к. 404, поверх 4, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-03-50 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ТТЖ.); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ*Методичні рекомендації*

1. Бідзіля В.О. Біоциди в реставраційній практиці. Київ: Національний науково-дослідний центр України, 2003. 64 с.
2. Виннер А.В. Материали масляной живописи. Москва: Сварог и К., 2000. 477 с.
3. Гренберг Ю.И. Технология станковой живописи. История и исследования. Москва: Изобразительное искусство, 1982. 319 с.
4. Жердзицкий В. Живопись. Техника и технология. Харьков: Колорит, 2006. 327 с.

5. Киплик Д.И. Техника живописи. Москва: Сварог и К, 1998. 504 с.
6. Комаров А.А. Технология материалов стенописи. Москва: Изобразительное искусство, 1989. – С. 11 – 43.
7. Лоханько В.Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків: Мистецтво, 1938. 187 с.
8. Лоханько Ф.П., Флорова, Т.І. Художні Матеріали: Техніка Живопису. Київ: Держ. видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. 142 с.
9. Методические рекомендации по подготовке грунтов при выполнении учебных академических заданий по масляной живописи /сост. А.И. Демура. Харьков: ХХПИ, 1992. 24 с.
10. Рыбников А.А. Техника масляной живописи. Москва: Издание Всекохудожника, 1933. 73 с.
11. Сланский Б. Техника живописи. Живописные материалы. Москва: Издательство академии художеств СССР, 1962. 378 с.
12. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.
13. Технология, исследование и хранение произведений станковой и настенной живописи /под ред. Ю. И. Гренберга. Москва: Изобразительное искусство., 1987. 346 с.
14. Фармаковский М.В. Акварель. Ее техника, реставрация и консервация. Ленинград: Государственный русский музей, 1950. 260 с.
15. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Мінеральні фарби темперного живопису». Харків: ХДАДМ, 2004. 49 с.
16. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Органічні барвники темперного живопису». Харків: ХДАДМ, 2005. 56 с.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Проектор. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word. Мольберти.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Головна мета вивчення дисципліни є опанування великого спектру художніх матеріалів, їх властивостей, способів приготування, а також технічних прийомів та засобів, характерних для різних художніх епох, шкіл, напрямків та окремих майстрів мистецтва.

До головних задач курсу належить вивчення студентами структурних та стильових особливостей живопису та набуття практичних навичок з підготовки необхідних технічних матеріалів для роботи: основи, ґрунту, колористичного строю палітри, лаку, тощо. За період навчання студент повинен освоїти найбільш типові системи техніко-технологічного побудування фарбового шару живопису, який склався у олійному та темперному живопису на різних етапах його розвитку.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності:

1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.
4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.
8. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
9. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається протягом одного семестру 1-го курсу (3 кредитів ECTS, 90 навчальних години, в тому числі 45 годин — аудиторні лекційні заняття та 45 години — самостійні). Всього курс має 2 модулі та 7 тем.

1 МОДУЛЬ

Тема 1. Основні напрямки розвитку техніки і технології живопису.

Тема 2. Основи для живопису:

Тема 3. Грунт для живопису

2 МОДУЛЬ

Тема 4. Темпера: види, матеріали, техніка.

Тема 5. Олійний живопис. Багатошарова манера олійного живопису, техніка алла прима.

Тема 6. В'язева та захисні покриття олійного живопису

6.1. Олії

6.2. Смоли, лаки

Тема 7 Пігменти

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних та практичних занять. Самостійна робота спрямована на закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, виконання практичних завдань.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є заліки. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені додаткові питання за темами дисципліни (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	А+ 98–100	задовільно	64–74	D
			А 95–97		60–63	E
			А- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачу. За необхідності аспірант має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрадження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю із студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему, або надається інший перелік додаткових питань. Якщо це відбулось в процесі заліку — студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ**2 семестр**

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
2.02 /4.02	1	лекція/практичні	Основні напрямки розвитку техніки і технології живопису.	3		
9.02 /11.02	2	лекція/практичні	Основи для живопису: Основи з дерева: типи,	3		

		ні	обробка, конструкції			
16.02 /18.02	2	лекція/ практич ні	Основа з полотна, підрамник	3		
23.02 /25.02	2	лекція/ практич ні	Основи з металів, папірусу, пергаменту, паперу лінолеуму тощо; захисні покриття основи, гідрофобізація	3		
2.03 /4.03	3	лекція/ практич ні	Ґрунт для живопису Матеріали для ґрунту	3		
9.03 /11.03	3	лекція/ практич ні	Ґрунти для дерева (левкас)	3		
16.03 /18.03	3	практич не	Ґрунти для полотна, картону	3	перегляд	
23.03 /25.03	4	лекція/ практич ні	Темпера: види, матеріали, техніка.	3		
30.03 /1.04	5	лекція/ практич ні	Олійний живопис.	3		
6.04 /8.04	5	лекція/ практич ні	Багатошарова манера олійного живопису. Фламандська манера	3		
13.04 /15.04	5	лекція/ практич ні	Італійська манера. Алла прима.	3		
20.04 /22.04	6	лекція/ практич ні	В'язева та захисні покриття олійного живопису. Олії	3		
27.04 /29.04	6	лекція/ практич ні	Смоли, лаки	3		
4.05 /6.05	7	лекція/ практич ні	Пігменти мінеральні	3		
11.05 /13.05	7	Лекція/ практич ні	Пігменти органічні	3	перегляд	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–10
2	Поточний контроль	0–10
3	Поточний контроль	0–40
4	Поточний контроль	0–40
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за виступ на конференції, участь у художніх виставках або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

1. Алексеев-Алюрви Ю.В. Краски старых мастеров от античности до конца XIX в. Москва: 2000. 160 с.
2. Алексеев-Алюрви Ю.В. Красочное сырье и краски, используемые в живописи. Анализ и описание природного минерального и органического сырья, рецепты приготовления красок. Москва: Грааль, 2000. 306 с.
3. Бергер Э. История развития техники масляной живописи. Москва: Государственное издательство изобразительных искусств, 1935. 607 с.
4. Бідзія В.О. Біоциди в реставраційній практиці. Київ: Національний науково-дослідний центр України, 2003. 64 с.
5. Бобров Ю.Г., Бобров Ф.Ю. Консервация и реставрация станковой темперной живописи. Москва: Художественно-педагогическое издательство, 2008. 128 с.
6. Бодуэн П. Техника фресковой живописи. Москва: Искусство, 1938. 58с.
7. Виннер А.В. Как пользоваться темперой. Москва: Искусство, 1951. 70 с.
8. Виннер А.В. Масляная живопись и её материалы Москва: ВЦСПС Профиздат, 1960. 91с.

9. Виннер А.В. Материалы и техника мозаичной живописи. Москва: Искусство, 1953. 367 с.
10. Виннер А.В. Материалы и техника монументально-декоративной живописи. Москва: Искусство., 1953. 756 с.
11. Виннер А.В. Материалы масляной живописи. Москва: Сварог и К., 2000. 477 с.
12. Виннер А.В. Фресковая и темперная живопись. Вып. III Материалы и техника станковой темперной живописи. Ч. 1. Темпера, основания и грунты Москва-Ленинград: Искусство, 1948. 99 с.
13. Виннер А.В. Фресковая и темперная живопись. Вып. III Материалы и техника станковой темперной живописи. Ч. 2. Краски, высыхание красок темперы. Москва-Ленинград: Искусство, 1948. 92 с.
14. Гордон. Практические указания к живописи масляными красками. Москва: Типография Ф. Ф. Эбе, 1900. 99с.
15. Гренберг, Ю.И. Технология станковой живописи. История и исследования. /Ю.И. Гренберг– М.: Изобразительное искусство, 1982. – 319 с.
16. Гренберг Ю.И., Писарева, С.А. Масляные краски XX века и экспертиза произведений живописи. Состав, открытие, коммерческое производство и исследование красок. Москва: Зеркало мира, 2010. 194 с.
17. Жердзицкий В. Живопись. Техника и технология. Харьков: Колорит, 2006. – 327 с.
18. Замятина, Н.А. Терминология русской иконописи. Москва: Языки русской культуры, 2000. 272 с.
19. Иулиания (Соколова) монахиня. Труд иконописца. Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 1998. 221 с.
20. Киплик Д.И. Техника живописи. Москва: Сварог и К, 1998. 504 с.
21. Комаров А.А. Технология материалов стенописи. Москва: Изобразительное искусство, 1989. С. 11 – 43.
22. Кудрявцев Е.В. Техника реставрации картин. Москва: ООО «Издательство В.Шевчук», 2002. 249 с.
23. Кудрявцев Е.В. Техника реставрации картин. Москва: ГТГ, 1948. 143 с.
24. Лентовский А.М. Технология живописных материалов. Москва-Ленинград: Искусство, 1949. 220 с.
25. Лоханько В.Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків: Мистецтво, 1938. 187 с.
26. Лоханько Ф.П. Флорова, Т.І. Художні Матеріали: Техніка Живопису. Київ: Держ. видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. 142 с.
27. Лужецкая А.Н. Техника масляной живописи русских мастеров с XVIII по начало XX века. Москва: Искусство, 1965. 290 с.
28. Малярная техника /сост. В. В. Чернов, ред. А. А. Пеганов. Москва: Издательство академии архитектуры СССР, 1946. 259 с.
29. Методические рекомендации по подготовке грунтов при выполнении учебных академических заданий по масляной живописи /сост. А.И. Демура. Харьков: ХХПИ, 1992. 24 с.
30. Основы музейной консервации и исследования произведений станковой живописи / сост. и науч. ред. Ю. И. Гренберг. Москва: Искусство, 1976. 221 с.
31. Павловский С.А. Материалы и техника монументально-декоративного искусства. Москва: Советский художник, 1975. 206 с.
32. Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури: Спецвипуск. Проблеми біопошкодження пам'яток історії та культури /Кол. авторів, кер. Т.О. Кондратюк. Київ: ПІК ПІК, 1998. 172 с.

33. Рево А. Я. Малярные и альфрейные работы. Москва, Ленинград: Государственное издательство строительной литературы, 1940. 440 с.
34. Реставрация икон. Методические рекомендации. Москва: Всероссийский художественный научно-реставрационный центр им. И. Э. Грабаря, 1993. 234 с.
35. Реставрация произведения станковой темперной живописи /Г.С.Клокова, О.В.Демина, А.В.Инденбом и др. Москва: ПСТГУ, 2012. 240 с.
36. Рыбников А.А. Техника масляной живописи. Москва: Издание Всекохудожника, 1933. 73 с.
37. Сланский Б. Техника живописи. Живописные материалы. Москва: Издательство академии художеств СССР, 1962. 378 с.
38. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.
39. Технология, исследование и хранение произведений станковой и настенной живописи /под ред. Ю. И. Гренберга. Москва: Изобразительное искусство, 1987. 346 с.
40. Фармаковский М.В. Акварель. Ее техника, реставрация и консервация. Ленинград: Государственный русский музей, 1950. 260 с.
41. Филатов В.В. Реставрация настенной масляной живописи. Москва: Изобразительное искусство, 1995. 248 с.
42. Цитович В.И., Лугина Л.Н., Тимченко Т.Р. Технология и экспертиза живописи И.К.Айвазовского. Київ: ННДРЦУ, 2002. 90 с.
43. Яковлева А. И. Метод средневековой живописи. *Древнерусское искусство Балканы, Русь*. Санкт-Петербург: 1998. С. 82-94.